

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.

За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.

За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по годину 10 франка у злату.

Преплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.

Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Пошто ће Предсједник Нашег Министарског Савјета, Др. Лазо Томановић, одсуствовати неко вријеме од дужности, то на основу чл. 7. закона о Краљевској Влади рјешавамо:

Да до његова повратка врши дужност Предсједника Министарског Савјета, Наш Министар Унутрашњих Дјела, Марко Ђурановић.

Предсједник Нашег Министарског Савјета нека изврши овај указ.

Цетиње, 2. јуна 1912. г.

НИКОЛА с. р.

Предсједник Министарског Савјета,

Д-р Л. Томановић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Војног постављамо: за команданта I. дивизије бригадира Ива Ђурановића да сада на расположењу Војног Министра.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Цетиње, 1. јуна 1912. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Војни
Бригадир, сердар Ј. Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина, постављамо:

за цариника Царинарнице Цетињске, с платом од перпера 1440 (хиљаду четири стотине четрдест) годишње, Душана Вучинића, досадашњег цариника Царинарнице Никшићске.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Цетиње, 15. маја 1912.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Ф. Јерговић с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Његово Величанство Краљ Господар вратио се из Беча и на Цетиње приспио у сриједу пред вече. Као и при поласку, тако и при повратку из Беча Његово Величанство Краљ из Трста се у Бар довео аустриским царским јактом „Геа“. Под Бар је приспио у сриједу у 6 сати изјутра на свечан начин дочекан. Чим је царски јакт ушао у црногорске воде, поздрављен је с Вољујце 21 топовским метком и кад се усидрио, на јакт је отишао обласни управитељ г. Нико Татар да Његово Величанство Краља поздрави. Са јакта се Његово Величанство Краљ, праћен г. бароном Гизлом од Гизлингена и командантом јакта уз пуцњаву топова и интонирањем црногорске химне, извезао на обалу код Тополице, гдје га је поздравио Његово Краљ. Височанство Краљевић Насљедник окружен чиновништвом, грађанством и народом, које је Његовом Величанству Краљу бурним и одушевленим клицањем изразило добро-

дошлицу. Ту се Његово Величанство Краљ поздравио са Његовим Краљ. Височанством Краљевићем Насљедником и одатле упутио на Тополицу, гдје је у Двору Краљевића Насљедника послужен чај. Послије чаја Његово Величанство Краљ милостиво се опростио с командантом царског јакта и јакт се у 10 сати кренуо уз пуцњаву топова. Са Тополице је Његово Величанство Краљ са Његовим Краљ. Височанством Краљевићем Насљедником, праћен г. бригадиром Митром Мартиновићем, шефом дворске војне куће, и Б. Перазићем, Краљевим личним лекаром, дворским аутомобилом кренуо у 2½ сата послје подне за Цетиње, гдје је приспио у 6½ сати, дочекан на врло свечан начин. Пред Двором је с једне стране била постројена почасна чета са заставом и музиком на челу, кадетски корпус и чета перјаника. При самом уласку у Двор стајала је Краљевска Влада, чланови дипломатског кора, Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит са свештенством свију вјера, државни великодостојници, официјерски кор с министром војним г. бригадиром сердаром Јанком Вукотићем на челу и више чиновништво. С друге стране улице били су поређани ученици и ученице свију пријестоничких школа с наставницима и наставницама, грађанство и многобројни народ. На дворском балкону била је Њено Величанство Краљица са женским члановима Краљевске Породице и г. пуковником Константиновићем. Поздрављен пуцњавом топова и звоњењем звона са пријестоничких цркава Његово Величанство Краљ довео се пред Двор, гдје га је поздравила музика интонирањем химне и почасна Му чета одавала прописане почасте, док су га окупљени поздрављали одушевленим клицањем. Његовом Величанству Краљу, који је био у народној ношњи, изашао је у сусрет и поздравио га Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко, када се Краљ Господар милостиво поздравио са Његовим Високопреосвештенством Господином Митрополитом и члановима Краљевске Владе. Његово Краљ. Височанство Књаз Петар, који је командовао војском, поднио је Његовом Величанству Краљу рапорт, послје чега је Краљ Господар, праћен Његовим Краљ. Височанством Краљевићем Насљедником и Њиховим Краљ. Височанствима Књазом Мирком и Књазом Петром, министром војним бригадиром сердаром Ј. Вукотићем и г. бригадиром М. Мартиновићем, прегледао почасну чету, поздрављен бурним клицањем. По прегледу почасне чете Његово Величанство Краљ благоизволио се поздравити са присутним члановима дипломатског кора и великодостојницима и, праћен бурним и одушевленим усклицима, ушао је у Двор.

— Његово Краљ. Височанство Краљевић Насљедник у уторник послје подне отпутовао је дворским аутомобилом на Тополицу ради дочека Његовог Величанства Краља Господара, с којим се сјутра дан, у сриједу пред вече, вратио на Цетиње.

— Његово Величанство Краљ Господар са г. пуковником Константиновићем, Њено Краљ. Височанство Књагиња Насљедница са дворском дамом г-ђицом Добнеј и Његово Краљ. Височанство Књаз Петар извољели су у четвртак у вече посјетити кинематографску представу у Зетском Дому.

— Г. Цамадос, досадањи отпраник послова грчког посланства на Цетињу, отпутовао је у петак изјутра.

Бечка „Н. С. Преса“ у свом чланку, посвећеном посјети Њ. В. нашег узвишеног Краља Господара у Бечу, узносећи његове заслуге, прелази границе историјске истине, када каже, доста провидном тенденцијом, да је Црна Гора „у великој анексионој кризи показала умјереност, која је остала у Аустро-Угарској незаборавна, и која је нашла израза у одрицању Аустро-Угарске на права, која јој је дао берлински уговор односно Барске луке“.

Доста ће бити, да бечком листу напоменемо: ону прокламацију Њ. В. нашег Краља Господара, усљед прогласа анексије; ратоборност, која је ону строгу цијелу зиму одушевљавала Црногорце готове на бранику отаџбине, по границама од извора Дрине до утока Бојане у сиње море; братски дочек херцеговачких ускока инаоружање Ловћена!

А што се тиче ослобођења мора и приморја Црне Горе, од наметнутих јој берлинским уговором ограничења њених суверених права, то је Господар Црне Горе најсвечаније објавио први дан анексионе кризе, а Његова Влада званично саопштила Великим Силама, потписницама Берлинског Уговора; и за нас је тим био свршен чин. Како је пак Аустро-Угарска признала ту нашу слободу, то ће „Н. С. Преса“ наћи у измјењеним депешама између Беча и Рима, које се налазе у Аустро-Угарској „Црвеној Књизи“.

Ова сјајна страница историје Црне Горе остаје урезана у тучним таблицама, *дјелима историјским* на вјечна времена, али смо је морали предочити уваженом бечком листу.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Одликовање. Словенско Петроградско Благотворително Опћество на својој свечаној скупштини 29. априла о. г. год. за почасног члана изабрало је Преосвештеног Господина Д-ра Никодима Милаша, далматинско истриског умировљеног епископа. Преосвештенем Епископу Никодиму срдечно честитамо ово значајно одликовање и радујемо се што Славенско Опћество овиме даје јавнога израза у оцјени великих заслуга, које је Господин Милаш св. православној цркви учинио. Надамо се, да ће ово одликовање Преосвештенем Епископу Никодиму дати воље и снаге, да он и у будуће своју дјелателност настави на корист свете наше цркве.

„Босанска Вила“. Уредништво „Босанске Виле“ моли своје претплатнике за извину, што до сада нијесу изашли бројеви 7. и 8. за мјесец април, јер је излазак листа спрјечен штрајком типографских радника у свима штампаријама у Сарајеву. Уједно уредништво извјештава, да ће у најкраћем року издати заостале бројеве и лист ће почети опет редовно излазити.

Проблем субјекта и објекта. Под тим је насловом др. Драгиша М. Ђурић у у Биограду у облику веома опсежне расправе од тридесет и три штампана табак саопштио своја размишљања о натуралној филозофији као прилог теорији квалитета, теорији феноменалистичнога корелативизма и теорији функционалне гносеолошке репрезентације. Писац је рад, да у садашње генерације пробуди натурализам и позитивизам те да се та генерација бар колико толико ослободи теолошких и метафизичких мистификација и да се на тај начин упути на прави извор сазнања, на природу.

Српско занат. удружење у Тузли. У Тузли је основано ових дана занатлиско и трговачко удружење са задатком да уз васпитну и хуману циљ особиту пажњу посвети: економском снажењу и јачању Срба занатлија и трговаца, а нарочито да се овом врстом удружења утре пут за оснивање удружења по систему Шулице-Делић. Као један од најважнијих задатака удружење је поставило себи, да уз васпитање својих чланова за рад васпитава их и у штедњи. Да би штедња постала донекле особином занатлија и трговаца и њихових помоћника и да би се штедњом створила подлога и припрема за будући самостални рад, предвиђено је у правилима да свакоји редовни члан удружења мора уједно бити и члан редовне недјељне школе. Удружење ће наставити надаће свој рад на економском снажењу својих чланова оснивањем еснафских заједница у циљу јевтиног набављања сировине и лакшег отуђивања израђених предмета.

Болести воље. Издавачка књижара С. Б. Цвијановића у Биограду обогатила је опет српску књижевност једним новим дјелом познатог француског философа и педагога Т. Рибоа под горњим насловом, коју је по одобрењу пишећу превео са двадесет првог француског издања Владимир С. Вемић. Писац у овој књизи проучава у првом реду неправилности воље и из тога проучавања изводи закључке о моралном стању. Затим проучава другу тешкоћу, наиме може ли се проучавати патологија воље, а да се не додирне неизбежми проблем о њеној слободи. На крају студије покушава да покаже како у сваком вољном акту има два засебна елемента стања свијести, „хоћу“ и један врло сложен психофизиолошки механизам у коме једино лежи моћ да покреће на рад или да зауставља. Издање је укусно, штампано читка и јасна, превод добар, а двадесет прво издање ове књиге најбоље препоручује ово дјело. Цијена је 2 динара.

Златни Праг. У Прагу је штампана на српском језику књижица „Златни Праг“, која садржи одличан напис о чешкоме соколу и кратког путовању по Прагу. Књижа је намијењена прије свега оним Србима, који мисле посјетити Праг, те ће врло добро доћи онима, који ће ићи на свесокоски слет, али је и по својој изради и по областима слика, а и по ванредно малој цијени згодна за свакога да се обавијести о Прагу, тој културној метрополи Словенства. Књижица је укусно штампана што само на част служу чешкој штампарии „Политике“ а украшена је са двадесет красних илустрација, од којих су некојих репродукције умјетничких радова.

Цијена јој је само 30 пара. Цијело издање ове књижице откупио је издавачки завод „Напредак“ у Земуну од којег се, као од свих српских и хрватских књижара, може добити.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Туберкулоза и школа

Дошао у болницу ђак трећег разреда гимназије. Висок, мршав дјечак, слабо развијених мишића, угнутих прсију, погнутих леђа, криве кичме. Испод кључњаче и више ње велике јаме, а ребра му можеш сва избројати, мршаво лице, јагодичне кости испале, а образи се зурменили. Жали се да кашљуца, од неколико дана, жали се да има пробаде с десне стране, рђаво једе, зноји се ноћу, има ватру.

Прегледамо га. Јектика је већ узела маха. Тај дјечко већ три године иде у гимназију. Отац и мати умрли су му још док је био мали од јектике. Знаци, које смо нашли код њега, говоре речито, да је болест већ поодавна у његовим плућима. И ето тај дјечак сједио је у истој клупи са здравом дјецом, дисао с њима исти ваздух, издисао клице туберкулозе, плувао по поду. Он је сијао јектику по разреду, он је био расадник ове заразне болести за своје другове. И сијао је клице болести баш на плодно земљиште. Јер нема згоднијег земљишта за развиће ове опаке болештине од неразвијенијех, њежњих дјечјих плућа; а нема погоднијих мјеста за ширење ове болести од затворених школских соба, гдје дишу једно поред другог, сједећи мирно неколико десетина дјеце.

Ну није много прошло имали смо прилике, да прегледамо једну дјевојчицу из учитељске школе, такође са отвореном јектиком. Том приликом испричао ми је један лекар:

— Замјењивао сам неко вријеме колегу, школског лекара, у тој школи, и нашао сам неколико дјеце у разним разредима са отвореном туберкулозом. Казао сам то лекару, кад се вратио с одсуства.

— Знам ја то, одговори ми он, али шта ћеш, принцип је у школи, да и болесни прођу кроз њу.

Заиста чудновато схватање једног школског лекара. Принцип је педагогике, то је истина, да сви прођу кроз школу, и здрави и болесни. Али принцип школе не може и не смије бити, да буде опасно по младеж, која се у њу скупља ради науке. Школа шта више мора имати за задатак, да сачува и развије здравље својих васпитаника. Друштво је пак позвано да нађе начина, да се и болесни школују, али одвојено да не буде опасно по здравље здравих.

Познавао сам једнога варошког учитеља, који је преко 20 година служио школи. Бољује већ десетину година од плућа, кашље, плује. Преко љета иде у бану. На пошљетку га је болест толико савладала, да је тражио одсуство. Прегледала га је лекарска комисија од три лекара и нашла је туберкулозу у последњем степену. Плућа су му била скроз разорена туберкулозом. Велике шупљине, пуне гнојаве слузи, могле су се утврдити прегледом. И заиста. Два мјесеца последице овога прегледа овај је учитељ умро.

Прије пет година пензионисана је једна учитељица. Тек јој је 30 година било. Пензионисана је на основу лекарског увјерења; да има отворену јектику плућа. И заиста ова учитељица имала је плућа јакно начета туберкулозом. Али тек је година дана прошло од пензионисања, а њој се одобрава да отвори школу женског рада. Послије кратког времена пак она се поставља за заступницу у једном разреду основне школе. Њена је туберкулоза напредовала, а она ради у двије школе са дјецом између 9—14 год.

Један лекар, који је био извјесно вријеме са службом у Старој Србији, причао ми је да је имао прилике да прегледа једнога учитеља са туберкулозом грла и плућа у последњем степену. Тај се човјек једва држао на ногама од болести, једва је шаптао, тешко је дисао. Плућа су му била сва разорена. Предложио је, да се овај учитељ удаљи из школе, али му надлежни то не уважише, него је учитељ морао да и даље ради у школи. И на пошљетку су се прости сељаци побунили. Они су, видјећи како је тешко болестан овај човјек, изјавили, да неће више да шаљу своју дјецу њему у школу.

Невјероватно, али на жалост истина. Из ових неколико примјера, који до словце одговарају истини, а који су, изузевши последњег, само из једне наше вароши, може се лако увидјети, колику опасност школа оваква каква је може да нанесе народном здрављу.

Једно туберкулозно дијете у једном разреду у стању је да зарази неколико домова том несрећном бољком. Оно унесе клице опасне болештине, која је у стању да затре породице, у плућа неколицине својих другова, који их носе кућама, најприје млађој браћи и сестрама, а затим и старијима. Један туберкулозан учитељ у стању је да зарази дјецу, у чијој је породици увијек здравље цвјетало, да унесрећи многе родитеље, да уништи често пута и последњу наду и радост једном дому.

Ово неколико примјера јасно говоре; да школе не смију и не треба да остају без стручног лекарско-хигијенског надзора.

Туберкулоза се највише разноси дружењем здравих са болеснима. Бављење са туберкулозним у чистим просторијама, дисање истог ваздуха са јектичавцима, разговор са њима — све је то у стању, да посредује, да се здрав зарази јектиком. Јектичавци издише хиљаде клица своје болести; те клице лете по ваздуху и улазе са ваздухом у у здравих плућа. Јектичавци плује по поду. Од тог се испљувка ствара прашина, која се диже у

ваздух а коју удишу здрава плућа. А у тој прашини има заразних клица туберкулозе.

У једном њемачком хигијенском часопису износи се један велики број случајева, гдје је испитано на који је начин дошло до туберкулозе. И највећи број заражених добио је бољку дружећи се са туберкулозним било у дјетињству било као одрасли. Наравно да као помажући саучесници у развијању и ширењу туберкулозе у једној породици и овдје играју врло важну улогу стан и чистоћа. Али што је главно туберкулоза је дошла пренашањем од јектичавца. Школе су такве установе гдје се и болесни и здрави скупљају у већем броју на једном мјесту, гдје постоје сви услови за прострање јектике. Школе, као што су наше, немогуће је одржати у чистоћи. По поду се плује, диже се прашина, нема довољно вјетрења. Али баш и да се одржава чистоћа опет би болесни заражавали здраве, јер у школама дјеца сатима сједе мирно, тијесно збијена једна уз друго и дишу заједнички ваздух. Уз то је свјетлост често оскудна, а вјетрење скоро никакво.

Туберкулоза је једно друштвено зло. Хигијена познаје мало тако великих зала, као што је ова бољка. Против ње је немоћан појединац у толико немоћнији у колико је имовно слабији. Хиљаде радника и сељака су стрпани у мрачне и нездраве станове, пуне влаге и нечистоће, приморани да по неколико њих спавају у истој соби, често у истој постели. И те масе често баш усљед тога пропадају од заразних болести. Из такве једне, иначе здраве породице, нека се зарази у школи један, па је у стању заразити цијелу породицу.

Друштво преко својих организација: државе, општине и т.д. има задатак, да се стара о свој овој биједи и смањи је. Оно мора да отклања све, што наноси зло најширим и најнемоћнијим народним масама. Међу многобројним побољшањима, које треба културна држава и општина да пружи својим грађанима, јесте и здрава и хигијенска школа.

Култура је учинила школу неопходном потребом за одржање у борби за живот. У школи треба да се стичу знања за бољнији живот. И баш за то, што школа треба то да да духу, не смије да одузме тијелу животну снагу, не смије да тијело начини слабијим и неотпорним за борбу у животу. Школи је задатак на против, да и на здравље и тијелесни развитац својих васпитаника пази, нарочито она мора и треба, да сузбија све оно, што условљава доцнији здрав живот појединаца, што је у стању да загрози здрављу читавих породица, што је у стању да разори читаво покољење. У такве друштвене косе долази и туберкулоза. Да се спречи ширење туберкулозе преко школе једино је средство: не пуштати у школу, ни као учитеље ни као ученике, лица са отвореном јектиком.

Ово се даје постићи 1) сталним лекарским надзором над здрављем учитеља и ученика; 2) подизањем хигијенских школских зграда и њихово снабдијевање хигијенским потребним средствима и 3) предузимање хигијенских потребних предосторожности за јачање здравља и снаге ученика.

Лекарски надзор над учитељима треба почети још прије уласка младих људи у учитељске школе. Само несумњиво здраве и тијелесне добро развијене треба примити у школе. У учитељске школе иду обично само сиромашни младићи. За то је потребно да им држава пружи могућност таквога живота, којим неће оштетити своје здравље. Држава мора да се побрине за здраве станове и добру храну и друге потребе за те младе људе. Кроз сву школу они морају бити лекарски прегледани. Исто тако је потребан сталан надзор над здрављем учитеља. Сваки болестан учитељ треба да се што прије одстрани од школе. Држава би пак дужна била, да се стара о овим људима, онеспособљеним на њеном послу.

При упису у школу сва се дјеца морају подврћи лекарском прегледу, те да се види да ли имају какву болест, којом би могла бити опасна за околину. Ми данас имамо могућности, да у великом броју случајева откријемо и прикривену туберкулозу. Школа би требала да се користи тим проналасцима медицине и да их употреби на добро својих васпитаника. Сва дјеца, за коју се при прегледу нађе, да болују од отворене туберкулозе, морају се одвојити од заједничког похађања школе са здравима. Слабуњава и наклонена разбољевању дјеца морају се ставити под сталан лекарски надзор. Сва остала дјеца морају се редовно прегледати по два-три пута годишње.

Само на овај начин могу се избјећи несрећа а распрострањење туберкулозе преко школе само се тако може спријечити.

Д-р Стев. З. Иванић — Чачак.

Како ћемо се сачувати од туберкулозних клица¹⁾

Да бисмо се ми здрави сачували од туберкулозе, морамо избјежавати многи саоп-

¹⁾ Одломак из једног јавног предавања за народ.

браћај са већ туберкулозним болесницима. Ако имамо кога у својој породици болеснога од јектике у плућима, морамо пазити, да при искашљивању не плује на под, патос, већ да плује само у плуваоницу, која изгледа као чинија и у којој је дно покривено водом или другом којом течности за дезинфекцију, те се у њој испљувак не може осушити. Плуваоницу треба сваки дан просипати или у ватру или у њу. У мараме не ваља плувати. Не ваља плувати ни у дрвене плуваонице напуњене пијеском, пепелим или струготинама, јер се ту испљувак брзо осуши и тада опасне клице са прашином лакше доспну у наша плућа. Најбоље ради туберкулозни болесник када има увијек крај себе своју ценну плуваоницу, облика војничке чутурице, која се нарочитим заклопцем затвара и увијек чврсто стоји затворена. Када има болесник крај себе такву плуваоницу, не мора употребљивати за плување мараму, већ чим се закашље извади своју чутурицу из џепа, отвори је, наслони на своја уста и плуне у њу.

Не ваља ни сувише близу стојати, нити се нагињати према туберкулозном болеснику када се овај накашље, јер и кашљањем прскају, разбацују такви болесници ситне капљице слузи, а заједно са слузи и клице туберкулозе. Туберкулозан болесник се мора држати врло чисто — и кревет и креветске хаљине болесникове и рубље и одјело болесниково и соба болесникова мора бити увијек чиста. Од таквог болесника, који се држи увијек чисто не пријети нам никаква опасност. Чистоћа нас најбоље чува од заразе са туберкулозом. Ја знам из своје личничке праксе да у оним кућама, гдје је један члан породице био болестан од туберкулозе, али се увијек пазило да се болесник искашљује у плуваонице и да се цио стан држи чисто — дјеца су а и други чланови породице у таквим кућама остајали увијек здрави, а у оним кућама гдје се није пазило на највећу чистоћу — дјеца се једно по једно разбољевало од шкрофулозе, а одрасли често од туберкулозе плућа.

Проф. Корнет из Берлина, спомиње у својој књизи о туберкулози један жалостан случај рђавих последица нечистоће код туберкулозних. Један трговац у Берлину лежао је у својој соби болестан од сушуће. Као и сваком болеснику било му је дуго вријеме. Он је себи растјеривао досаду тиме, што је при раскашљивању плувао и при томе циљао да плуне на зид поред свог кревета што даље и што више може. Тиме је — разумије се — својим испљувком запрљао и заразио један дио собњег зида. Послије његове смрти, тек што је прошло неколико недјеља, умрла је и његова жена и његово дјетенце од туберкулозе.

Видите, дакле, како је опасна нечистоћа код туберкулозних болесника. Нечистоћа наноси свуда гдне штете здрављу људском, али нигдје није тако опасна као код туберкулозе. Зато се у свим државама строго пази да се не плује нигдје по јавним мјестима, по трамвајима, ни по железницама. Такво се плување строго и казни, особито у Америци. Онај ко је приатељ себи и својој породици, неће никад ни код куће плувати на под, а ко то ипак ради, тај чини злочин према својој породици и својој околини.

Собу, у коју лежи туберкулозни болесник, треба влажном метлом чистити, да се прашина не диже у вис. У таквој соби не треба на поду простирача ни ћилима, који само задржавају праšину у себи, нити на прозорима застирача и завјеса; нека сунце слободно и што више улази у болесничке собе, јер непосредна сунчана свјетлост има најбољу и најјачу моћ да убије туберкулозне клице за пола а најдуже за три сахата. Такве собе треба и чешће на дан вјетрити, љети па и зими при мирном времену држати по цио дан отворене прозоре. У соби, у којој лежи туберкулозни болесник, не смију се никакво дјеца бавити, јер су дјеца врло осјетљива за туберкулозу и веома је лако примају.

Њихов организам је њежан и има најмање отпорне снаге да се одупре туберкулози. Дјеца мала пузе по земљи и прашини, забрљавају своје ручице, међу за тим прљава прстије у нос и у уста а и разне предмете које год дохвате трпају у своја уста и тако се лако заразе туберкулозом.

Туберкулозни треба да су свјесни своје опасне болијести и да пазе на највећу чистоћу око себе. Тако ће себе лијечити, а своју околину неће заразити. А здрава лица, која имају посла око туберкулозних болесника, ваља да обрате пажњу на чистоћу, као на најглавнији услов, да своје здравље сачувају од те заразне болести.

Д-р Коста Радојичић — Земун.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Значај креча у воћарству

Ништа ново не мислимо овим чланком казати већ само обратити пажњу воћарима на штетан утицај креча (клака) када

се неразумно са њиме ђубри, а корисност разложне употребе креча као средства за ђубрење воћака.

Проф. Сталица у Дрезди вршеним огледима утврдио је, да воћка за годину дана на сваки кв. метар земљишта на коме је усађена захтјева: 10 гр. азота, 5 гр. фосфорне киселине, 15 гр. калија и 20 гр. креча. Садржина креча у пепелу сагорелих воћака сразмјерно је много већа, од садржине осталих хранљивих материја, стога се креч не може сматрати само као спомоћна, већ као врло потребна храна за воћке. Из овога се уједно да лако увидјети, да воћке у много већој мјери требају креча од осталих пољопривредних и културних биљака.

Када се смије креч за ђубрење употребити? Са успјехом само онда, када земља има у себи, и у довољној количини осталих хранљивих састојака — азота, фосфорне киселине, калија — и када се према својству земље употреби у подесном стању.

Често се чује, а и сам воћар запажа, да воћка и поред обилног ђубрења са кречом не успијева како треба. Оваквој појави треба тражити узрока, а то се може постићи поред анализе земље и ђубрећих средстава, још и са опажањем саме воћке и мјеста на коме је она засађена. Често пута на незадовољење воћака утиче сувишна влага у земљи и неповољне времене прилике. Када сувишна подземна вода није дренажом или отвореним шанчевима отклонена, већ воћке својим жилама у непрекидној вези са водом стоје, онда неће на ваљано успијевање воћке утицати ни креч, па ни остала ђубрећа средства. Исто тако и сува земља нећа моћи корисно употребити ђубре, оно се не може у њој растворити, а као нераствореног жилице воћке као храну не могу га употребити.

Ако су земљишне и природне околности, од којих напредовање воћака зависи, задовољавајуће, онда се од ђубрења са кречом са правом очекује осјетна корист, како за пораст воћака, тако и за образовање крупнијег и укуснијег плода, са већом количином шећера.

Када се за ђубрење употреби више калија, онда је и ђубрење са кречом у већој мјери неопходно, јер калије врло брзо креч изупотреби.

Главни саставни дио скелета у животињама и људи сачињава фосфорно кисели креч, па је то исто и у дрвету код воћака: дрво је јаче и боље се развија када поред калија има у довољној количини фосфорне киселине и креча.

Која кречна ђубрећа средства стоје нама на располагању и која треба да употребимо? На првом мјесту природни лапорац или мергл (иловаста или пјесковити); затим, вјештачки лапорац (Линебуршки, Вастфалски и др.), печени креч и напосљетку вјештачко кречно ђубре.

Када набавка природног лапорца није скопчана са великим издатцима, и када у њему има довољна количина угљено-киселог креча, онда се његова употреба као кречног ђубрета на првом мјесту може препоручити, а нарочито за ђубрење воћака које су засађене на лакшим земљама. Употребом иловастог лапорца боље се везује и влага у пропустним и оцједним земљама. Иловаста лапорац се може као ђубреће средство употребити ако садржи у себи најмање 25 до 30 од сто угљено-киселог креча, у противном на поправку земље утиче врло мало. Пјесковити лапорац (мергл), који се и иначе врло ријетко наслаган у земљи налази, добро је употребити за ђубрење тежих земаља, само ако има у себи довољну количину угљено-киселог креча.

Вјештачки лапорац (мергл) има у себи 90 до 95 од сто угљено-киселог креча. Њега треба за ђубрење употребљавати само у ситном прашку, у противном неколико година може лежати у земљи а да нема никаквог дјјства. У опште кречна ђубрећа средства не смију сувише дубоко у земљу доћи да би се што прије могла растворити утицајем воде и ваздушне влаге.

У трговинама са вјештачким ђубретом често се угљено-кисели креч мијеша са печеним кречом и продаје под именом: „препарирана ђубрећа средства“. Према њиховом саставу она се удељављују и готове за тешке, осредње и лаке земље. Линебуршко кречно ђубре садржи у себи 50 од сто печеног кречног брашна и 50 од сто лако растворљивог кречног лапорца, а као такво врло је подесно за тешка земљишта и јаке хумуше.

Печени креч се обично прскањем са водом раствори у прашак и као такав за ђубрење употребљује. Он се са великим успјехом употребљава за ђубрење тешких и хумусних земаља. Хладне и влажне земље печени креч загријева и просушује, и тиме омогућава да воћке на оваковим земљама засађене могу добро да успијевају. Осим тога печени креч одузима земљи разне штетне киселине које везује, а тако везане и нерастворене воћке их не могу примати у себе.

Печеним кречем, као и са осталим кречним ђубрећим средствима треба само

преко зиме ђубрити, и што плиће земљом покрити, ако се хоће од ђубрења да има користи.

Количина креча која се има употребити за ђубрење појединих врста воћака. Највећу количину кречног ђубрета захтијева коштичаво воће, а нарочито брескве, кајсије, шљиве, трешње и вишње. Исто тако доста знатну количину креча захтијевају и јабуке, дуње и крушке калемљене на дуњама, у толико више, у колико је земља на којима су засађене хладнија и тежа. Најмање креча требају крушке калемљене на дивљој крушки. Малине, рибизле и огрозди траже доста креча, а купине могу добро да успијевају и на потпуно кречном земљишту.

Количина кречног ђубрета, управља се према врсти и својству земљишта на коме је воћка засађена. На 1 кв. метар површине, према количини лапорца, који се у земљи већ налази, рачуна се 5 до 100 кгр. иловастог или пјешчаног лапорца по воћци. Ова количина лапорца довољна је воћка за 3 до 5 година.

Вјештачког, високо процентног, и лако растворљивог лапорца, додаје се земљи годишње $\frac{1}{4}$ до $\frac{1}{2}$ кгр. по кв. метру.

Печеног креча довољно је за воћку по кв. метру површине 2 до 400 грама, а препарираног вјештачког кречног ђубрета довољно је годишње 2—300 грама. Боље је када се сваке године ђубри са мањом, него када се то чини сваке 3 или 4 године, са већом количином ђубрета.

Поред ђубрета са кречом, мора се ђубрити и са другим ђубрећим средствима, ако се жели од ђубрења успјеха имати. У сваком случају ђубрењу треба да претходи испитивање земље, да би се могло тачно утврдити треба ли земљи поред креча и другог, и каквог ђубрета додати. Када би се за лаке пјесковите земље употребио н. пр. печени креч, тада би се растварање хранљивих састојака у земљи убрзало, и земља би брзо осиромашила, или би воћке од суше страдале. Исто тако не би постигли задовољавајуће резултате када би ђубрење кречним ђубретом вршили у прољеће, јер тада креч не би имао довољно времена да веже штетне киселине, које се у земљи налазе, и које воћкама осјетне штете наносе. Сва кречна ђубрења средства морају дуже времена у земљи стајати, да би имали од њих задовољавајуће резултате, ради тога се и препоручује ђубрење са кречом преко зиме, или касно у јесен.

Креч се употребљава и као маз за воћке, да би се спријечило стварање маховине на кори и уништила јаја разних штеточина. Кречни маз одавна је у пријмени и дао је задовољавајуће резултате, и ако се у новије доба покушало као штетно средство да представи.

Кречни маз само је онда користан када се прописно припреми и у згодну вршине употреби. Креч, који се за кречење воћака употребљује, треба да је скорашњи и скоро загашен. Кречни маз не смије бити густ, већ оредак, а још боље помијешан са говећом крвљу или осоком. Воћке треба кречити с јесени, а у прољеће водом опрати са четком или гробом крпом. Кречење воћака у прољеће није потребно и треба га избјегавати.

У новије доба много је у примјени калифорнијска чорба, која се готови од сумпора и креча. Са овом чорбом се с јесени воћке крече на исти начин као и кречним млијеком. У мјесто сумпора боље је употребити као додаток кречу зелену галицу.

Из свега до сада реченог може се закључити да креч игра знатну улогу у воћарству, и да често пута успјех у воћарству зависи од креча.

Утицај сумпорног цвијета на вегетацију биљака.

Чињеницама разних опита утврђено је корисно дјелство на бујност и родност биљака гајених на земљи у којој се налази мала количина сумпорног цвијета.

1. опит. Саксије са разним културама биле су подијељене у двије серије: прва није ђубрена ничим; а друга серија ђубрена је потпуним ђубретом, састављеним на 30 кгр. земље: из 1 гр. азота у форми амосулфата, 1 кгр. фосфорне киселине у облику суперфосфата креча и 1 гр. калија у форми кал. хлорида.

Саксије, у којима је додат сумпорни цвијет, биле су такође подијељене: једне са, а друге без потпуног ђубрета. Сумпора је било 0,7 грама на 30 кгр. земље, који је за сваку саксију одмјерен и припуњењу саксија измијешан са земљом.

Опиту су вршени: на мркви, пасуљу, целеру, салати, кромпиру, црном луку и спанаћу, и резултат је овај:

1. мрква: саксије за примјер без ђубрета 560 гр. — саксије са сумпором без ђубрета 646 гр. — саксије за примјер са ђубретом 615 гр. — саксије са сумпором и ђубретом 745 гр.;

2. пасуљ: саксије за примјер без ђубрета 17,9 гр. — саксије са сумпором без ђубрета 19,5 гр. — саксије за примјер са ђубретом 19,7 гр. — саксије са сумпором и ђубретом 25,2 гр.;

3. целер: саксије за примјер без ђубрета 360 гр. — саксије са сумпором без

ђубрета 635 гр. — саксије за примјер са ђубретом 398 гр. — саксије са сумпором и ђубретом 676 гр.;

4. салата: саксије за примјер без ђубрета 123 гр. — саксије са сумпором без ђубрета 246 гр.;

5. кромпир: саксије за примјер без ђубрета 207 гр. — саксије са сумпором без ђубрета 249 гр.;

6. ц. лука: саксије за примјер без ђубрета 84 гр. — саксије са сумпором без ђубрета 95 гр.;

7. спанаћ: саксије за примјер без ђубрета 79 гр. — саксије са сумпором без ђубрета 95 гр.;

Утицај сумпорног цвијета види се врло је јак.

2. Опит. Двије саксије са 7 кграма земље. У једној је додано 0,16 гр. сумпорног цвијета а другој без њега. Друге двије саксије исте величине стерилизоване су у пламену, као и 7 кгр. земље за њих; једној је додато 0,16 гр. сумп. цвијета а другој није. Мијењање земље и сумп. цвијета вршено је у стерилизованом суду и обадвије саксије заливане су умјерено стерилизованом водом.

Све четири саксије засијане су стерилизованим сјеменом салате; двије су стављене испод стакла (стерилизованих стаклених звона) — дакле, у простору стерилизованом. Провјетравање је вршено кроз стерилизовану фату, а заливање је вршено стерилизованом водом; друге двије саксије остављене су у отвореном простору.

Резултати опита били су ови:

1. саксија за примјер на отвореном ваздуху 15,5 гр.;

2. саксија са сумпор. цвијетом на отвореном ваздуху 25,4 гр.;

3. саксија за примјер са стер. ваздухом 14,8 гр.;

4. саксија са сумпорним цвијетом и стерилизованим ваздухом 15,6 гр.

Из 2. опита види се јак утицај сумпорног цвијета на културу на обичној земљи, и на отвореном ваздуху, а врло мали утицај на културу са стерилизованом земљом и у стерилизованом ваздуху. Према свему изгледа, да сумпорни цвијет утиче индиректно, мијењајући у неку руку размножавање бактерија у земљи у већој мјери.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ

Из Дјевојачког Института. Управа Дјевојачког Института Царице Марије јавља да ће распуст ученица бити 12. о. мј. те моли поштоване родитеље, да тога дана између 11 и 12 с. до подне прихвате своју дјецу.

Добротвор. Фонду сиромашних ђака цетињских основних школа приложио је г. Петар Н. Матановић педесет перпера и тим уписао своју мајку покој. Станицу Н. Матановић за члана добротвора истог. Управа школе овијем путем јавно благодари г. Матановићу на његовом похвалном дјелу.

Нов добротвор фонда. Фонду за потпомагање сиромашних ученика подгоричке гимназије приложила је 24. маја управа подгоричке општине стотину перпера као улог, којим увршћава у ред фондових добротвора свог бившег предсједника Јована Р. Мрчарицу. Управа фонда топло благодари општинском одбору на племенитом дару.

Читуља. Пишу нам из *Годиња*: Дана 11. маја т. г. пресели се у вјечност, а сјутрадан предадосмо матери земљи уз учешће многобројног народа смртне остатке једнога од најугледнијих наших племеника, Мила Никова Лековића, у 80-ој години његовог часног и поштеног живота. Како је покојник по својим личним заслугама уживао у нашем селу првијенствено поштовање, у племену опште уважање, а у војсци признање његове храбрости, то сматрамо за дужност да у најкраћим потезима изнесемо овијем путем и широј јавности главније одлике његове прошлости. Још у 1853. год. пок. Мило, као момче од својих 20 година, кад је Омер-паша ударио на Црну Гору, налазио се у затвору у кућама Лековића са одабраним нашим ратницима, а за тим је учествовао у свима четовањима по Блату на овој страни; у славном боју на Криницама год 1862., он се јуначки борио у првим редовима својих саплеменика, а као одличан војник био је изабран у гарду, у ком је одреду увијек узастопице слиједио своје неустрашимост стотинашу пок. попу Саву Пламенцу. Те исте године као храбар и истакнут војник он се борио у бојевима: Дуги, Голици, на Расиној Главици (13. маја) у Глизици (27. маја) и у свима окршајима од Спужа до Ријеке између 14. јуна и 6. августа. У цијелом потоњем рату он је био и остао вазада у првим редовима свог батаљона, а дана 28. јуна 1876. у боју на Шестанима, налазећи се раме уз раме са својим четним командиром официром Пером Думовим Лековићем, кад је овај јунак на јуришу погинуо, изнио га је са борбене линије,

задржао му сабљу и предао је његовом заступнику у команди. Дошљедан својим ратним врлинама, пок. Мило био је угледан и у своме приватном животу: поштен, истинит, скроман, узорног понашања са сваким, а примјеран и уредан у раду и пословању. За ратне своје заслуге био је одликован војничким одредима за храброст, а највеће му је одликовање опште признање чојства и јунаштва, које је уживао у своме племену, а које се испољило и приликом његова погребња у многобројној пратњи до вјечне куће. — Лака му ова земља мати, којој се часно, поштено и јуначки одужио.

ТЕЛЕГРАМИ

Са пута Њ. В. Краља

Беч, 28. маја. — Послије опростаја са принцем Монтенуово и грофом Шолонијевским великим церемонијалом, Краљ Никола у 7 $\frac{1}{2}$ одвезао се у пратњи команданта корпуса Шпрехера и свите у дворским отвореним колима на западну жељезничку станицу. Краљ је носио униформу аустриског пуковника. Барон Гизл испратиће Краља до Бара. Краљ ће приспјети у Трст у 9 сати и отићи на „Геу“, гдје ће се почасна пратња опростити с Краљем. Краљ је оставио карте јуче код Монтенуова, Бертолда, папиног нунцијуса, амбасадора и министара.

Беч, 29. маја. — Краљ Црногорски примио је синоћ у посебној аудијенцији министра иностраних дјела Бертолда.

Трст, 29. маја. — Синоћ у 9 сати Краљ Никола приспио је засебним дворским возом у пратњи почасне и своје свите. На станици принц Хохенлое предао је Краљу депешу, којом му Цар Франц Јосиф честита рођење унука, затим је Краљ отишао на „Геу“.

Берлин, 29. маја. — Краљ, краљица и принц бугарски отпутовали су из Берлина.

Цариград, 29. маја. — Јуче су 50 Арбанаса покушали нападај на касарну у Гусиње, али су били одбијени.

Солун, 29. маја. — Већи дио Арбанаса напустили су положаје код Пећи, отишавши у њихова села. Власти су публиковале прокламацију, којом обећавају свима амнестију. 150 Арбанаса с Исом Бољетинцом склонили су се на висовима рожајским. Бивши посланик приштински Хасан бег ишчезао.

Будимпешта, 29. маја. — Парламент је опкољен војском, ради спријечења уласка искључених посланика. Тиса је отворио сједницу, на којој присуствују само чланови већине, пошто су се сви опозициони посланици уклонили.

Цариград, 30. маја. — Односно битке код Занзура министар војни публиковао је депешу, којом се вели да су Италијанци с великом војском напали на Занзур. Лијево крило турске војске услед жестоке паљбе с флоте италијанске морало је напустити своје положаје. Остали положаји брањени су тако, да је долазило до ручне борбе. Бој је био врло крвав и турске трупе су се повукле услед нестанка муниције. Турски губитци 150 мртвих, 300 рањених; губитци италијански прелазе 1000.

Париз, 30. маја. — Фредерик Паси умро.

Биоград, 30. маја. — Скупштина је изгласала ванредни кредит од 2 $\frac{1}{2}$ милиона.

Лондон, 30. маја. — Носачи су прогласили општи штрајк.

Москва, 31. маја. — У присуству цара, царице и чланова царске породице на најимпозантнији начин откривен је споменик Александру III.

Триполис, 31. маја. — Званично се јавља да су Турско-Араби у битци код Занзура имали више него ли 1000 мртвих и огроман број рањених.

Цариград, 1. јуна. — Протјеривање Италијанаца одложено је још за недјељу дана. — Вијести о нападају Италијанаца на Смирну и Скалануову лажне су. — Око подна избио је велики пожар у Галати и уништио велики број кућа.

Хомс, 1 јуна. — Јуче су Италијанци нанијели жестоки пораз турско-арапској војсци.

Угарска изложба мустара робе

— Саопштење —

Трговински уговор склопљен г. 1911. између Краљевине Црне Горе и Аустро-Угарске створио је нове перспективе трговинском саобраћају Црне Горе са Угарском.

Краљ угарски трговински музеј, основан назад 24 година за унапређење спољне трговине Угарске нарочито са балканским државама, нашао се тиме побуђен, да се постара, како би се дале оживити и увећати постојеће трговинске везе између црногорских и угарских тржишта.

Стога је управа поменутог музеја за конкуренцију најјачих и за потребе црногорског становништва преудешених артикла из 200 угарских фабрика саставила колекцију мустара, која ће половином јуна т. г. бити изложена у великој дворани Властиног Дома.

Ово предузеће треба да се узме према обичноме смислу ријечи, јер оно ће обухватити тек неки дио угарске индустрије која броји не само 200, него више но 4000 фабрика. У овој изложби неће се излагати скупи луксузни артикли, него производи за обичну потребу, које лијепо пролазе. На посјету изложбе позваће се нарочито само трговци, за које би препродаја робе свакако од користи била.

Сваком посјетиоцу изложбе понудиће се бесплатно каталог на српском језику штампан, из кој ће се посјетилац моћи оријентисати уопште о снази угарске индустрије, па и о сваком поједином излагачу и о његовоме еспану изложеном у великој дворани. Артикли ће бити означени бројем сагласним са односним текстом по каталогу.

Дирекција изложбе радо ће се одазвати, да извјесни број каталога пошаље на означену јој адресу у унутрашњости земље.

Поред тога чиновници музеја г. г. Бела Решовски, Ј. Решовски и Густав Патак даваће трговачкоме свијету објашњења тражена усмено или писмено и неће жалити труда, да му олакшају успостављање трговинских веза са угарским излагачима.

Поменути чиновници биће црногорским трговцима и у толико на руку, што ће се посредством трговинског музеја поставити, да црногорске извознике упуते на поуздане купце црногорске извозне робе, коју ће дирекција у Будимпешти публици изложити и радо ју пронагирати.

Угарска изложба мустара биће отворена 10 дана, тј. од 10. (23.) јуна до 18. (1. јула).

Поједина лица, која се за изложбу интересују, имају такође бесплатан приступ. Изложени еспан неће се продавати, јер је намијењен искључиво за обавијештење трговачког свијета.

Надати се сигурно, да ће ова колекција бити од користи не само за излагаче, него и за трговце, који се с њом упознају.

С тога се најтоплије препоручује трговачкоме свијету, да не пропусти посјету ове изложбе.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Позивају се она г. г. претплатници којима истиче претплата 1. јула тек. године, да изволе на вршине обновити претплату, како не би било прекидања у пошљици листа.

Цијена је за „Глас Црногорца“ досадашња и означена је на челу листа.

„Глас Црногорца“ неће се никоме слати ко унапријед не пошаље претплату.

Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.

Цетиње, 3. јуна 1912.

Администрација
„ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ОГЛАС

Шпиро Стева Цеље с Цетиња, јавио се својима потоњи пут, мјесеца јуна 1908 г. из Глобе Аризона у Америци, те се моли сваки ко би што о поменутом знао, да изволи што прије извјестити ово Министарство.

№ 1454. Из канцеларије Кр. Министарства Иностранних Дјела, 18. маја 1912 на Цетињу.

ОБЈАВА

На дан 26. јула т. г. у 10 часова прије подне, Административно Одјељење Министарства Финансија и Грађевина, одржаће оферталну лицитацију за набавку канцеларијског материјала за сва држ. надлештва и школе у земљи.

Ко би се желио примити, да потребну количину канцеларијског материјала лиферије, нека се за ближа извјешћа и услове обрати сваког радног дана у канцеларијским часовима поменутом одјељењу, гдје се могу видјети и гдје ће се примати модели свију врста писаћег материјала. Уговор ће се закључити на три године, од 26. септ. 1912. до 26. септ. 1915. год. по старом календару.

Понуде у затвореним конвертима заједно с предложеним мострама имају се поднијети Административном Одјељењу, које ће се комисијски отворити на дан лицитације 26. јула о. год.

Поднозимач има положити у Благајни Краљ. Министар. Финансија и Грађевина као кауцију у готову новцу или папиру од вриједности 6.000 перпера, а плаћање такса као год и оне прописане таксе према члану 147. закона о таксама падају на терет подозимача.

Ни једна се оферта на дан лицитације неће узети у обзир, која не буде снабђена увјерењем надлежне власти односно довољне кауције, и која не буде снабђена прописаном таксом.

Министарство Финансија и Грађевина задржаће себи право, да лиферивање канцеларијског материјала не уступи никоме, на заказани дан лицитације ако понуђене цијене не би биле повољне.

Број 5097. Из канцеларије Административног Одјељења Министарства Финансија и Грађевина, 27. априла 1912. године. Цетиње. 6,10

ОБЈАВА

На дан 17. јуна т. г., у три сата послје подне Административни Одсек Министарства Финансија и Грађевина, одржаће јавну лицитацију у својој канцеларији за набавку 600 (шест стотина) кубних метара дрва за огрјев државних надлештава на Цетињу у идућој зимској сезони (1912/1913.)

Ближа извјешћа и услови могу се добити у канцеларији поменутог Одсека сваког радног дана за вријеме канцеларијских часова.

Број 6326. Из канцеларије Административног Одсека Министарства Финансија и Грађевина, 24. маја 1912., Цетиње. 2,4

ОБЈАВА

Административни Одсек Министарства Финансија и Грађевина, издаје под кирију кућу постојећу у овој вароши у Херцеговакој улици.

Ко жели исту узети под најам само за вријеме од 1. јуна до 1. септембра т. год., за које се вријеме и издаје, нека се за ближа извјешћа и услове обрати у радне дане за вријеме канцеларијских часова поменутом Одсеку.

Број 6285. Из канцеларије Административног Одсека Министарства Финансија и Грађевина, 24. маја 1912 г., Цетиње. 2,2

СТЈЕЧАЈ

На основу ријешења г. Министра Унутрашњих Дјела, од 24. маја 1912 год., број 4037., овим се отвара стјечај за право држања јавних апотека у Бару и Колашину.

Молитељи нека припошљу своје молбе Санитетском Одјељењу, најдаље до 1. јула 1912 год., по старом календару.

Молитељи морају познавати потпуно српски језик, морају поднијети пуноважну диплому магистра фармације, коју су добили на једном од признатих европских универзитета, и у исто вријеме освједочити, да су били приљезни у пракси апотекарској, да су доброд владана и да имају потребан новац за отварање апотеке.

Број 1230. Из канцеларије Санитетског Одјељења Кр. Министарства Унутрашњих Дјела, 26. маја 1912 године, Цетиње. 2,3

Службени огласи

ОГЛАС

Краљ. Обласни Суд у Никшићу, обзнањује овим свима и свакоме кога се тиче, да је отворено стјечаште над цијелим покретним и непокретним имањем презадуженог Груја бр. Новковића, бив. трг. из

Никшића, и зато позива свакога, који би од истога, ма по ком праву што тражити имао, да се до дана 27. јуна ов. год. са својим потраживањима и доказима овом суду пријави.

Сходно прописима чл. 274. зак. о грађ. суд. поступку, суд ће распоред доијети на основу признања парничних странака и поднесених доказа, а неће примати заклетве ни исказ свједока.

Сви повјеритељи, који се не буду пријавили до одређеног рока, изгубиће право потраживања накнаде из масиног добра.

Број 621. IV—1911—870.

Никшић, 25. маја 1912 год.

— Краљ. Обласни Суд, —
председник,
Р. 125, бр. 469, 1,3
Сава Драговић.

ОГЛАС

Краљ. Обласни Суд у Никшићу, обзнањује овим свима и свакоме кога се тиче, да је отворено стјечаште над цијелим покретним и непокретним имањем презадуженог Николе Барзуте, бив. трг. из Никшића, и зато позива свакога, који би од истога ма по ком праву што тражити имао, да се до дана 27. јуна ов. год., са својим потраживањима и доказима овом суду пријави.

Сходно прописима чл. 274. зак. о грађ. суд. поступку, суд ће распоред доијети на основу признања парничних странака или поднесених доказа, а неће примати заклетве ни исказ свједока.

Сви повјеритељи, који се не буду пријавили до одређеног рока изгубиће право потраживања накнаде од масиног добра.

Број 2408. IV—1911—944.

Никшић, 25. маја 1912 год.

— Краљ. Обласни Суд, —
председник,
Р. 125, бр. 470, 1,3
Сава Драговић.

ОГЛАС

Краљ. Обласни Суд у Никшићу, обзнањује овим свима и свакоме кога се тиче, да је отворено стјечаште над цијелим покретним и непокретним имањем презадуженог Тахира браће Ђурђевића, бив. трг. из Никшића, и зато позива свакога, који би од истога ма по ком праву што тражити имао, да се до дана 25. јуна ов. год. са својим потраживањима и доказима овом суду пријави.

Сходно прописима чл. 274. зак. о грађ. суд. поступку, суд ће распоред доијети на основу признања парничних странака и поднесених доказа, а неће примати заклетве ни исказ свједока.

Сви повјеритељи, који се не буду пријавили до одређеног рока, изгубиће право на потраживања накнаде од масиног добра.

Број 2405. IV—1912—825.

Никшић, 25. маја 1912 год.

— Краљ. Обласни Суд, —
председник,
Р. 125, бр. 471, 1,3
Сава Драговић.

ОГЛАС

Краљ. Обласни Суд у Никшићу, обзнањује овим свима и свакоме кога се тиче, да је отворено стјечаште над цијелим покретним и непокретним имањем презадуженог Васа Сеферовића, бив. трг. из Никшића, и зато позива свакога, који би од истога ма по ком праву што тражити имао, да се до дана 25. јуна ов. год., са својим потраживањима и доказима овом суду пријави.

Сходно прописима чл. 274. зак. о грађ. суд. поступку, суд ће распоред доијети на основу признања парничних странака и поднесених доказа, а неће примати заклетве ни исказ свједока.

Сви повјеритељи, који се не буду пријавили до одређеног рока изгубиће право на потраживања накнаде од масиног добра.

Број 3727. IV—1911—1143.

Никшић, 25. маја 1912 год.

— Краљ. Обласни Суд, —
председник,
Р. 125, бр. 472, 1,3
Сава Драговић.

ОГЛАС

Краљ. Обласни Суд у Никшићу, обзнањује овим свима и свакоме кога се тиче, да је отворено стјечаште над цијелим покретним и непокретним имањем презадуженог Новице Тапоића, бив. становника из Ђабљака, и зато позива свакога, који би од истога ма по ком праву што тражити имао, да се до дана 25. јуна ов. год. са својим потраживањима и доказима овом суду пријави.

Сходно прописима чл. 274. зак. о грађ. суд. поступку, суд ће распоред доијети на основу признања парничних странака и поднесених доказа, а неће примати заклетве ни исказе свједока.

Сви повјеритељи, који се не буду пријавили до одређеног рока, изгубиће право на потраживања накнаде од масиног добра.

Број 1359. IV—1912—422.

Никшић, 25. маја 1912 год.

— Краљ. Обласни Суд, —
председник,
Р. 125, бр. 473, 1,3
Сава Драговић.

ОБЈАВА

У извршењу извршне пресуде Краљ. Вел. Суда, од 27. јуна 1910 год., број 66—V—1910—3.

Са овим се износи на јавну продају непокретности бар. Јована Кршикапе и Ђорђија Кршикапе из Ускока, за измир судских и свједочких трошкова, због вјерода створеног на Боану 30. јула 1909 г.; процијењено перпера 1800.

Опис непокретности:

1) 7 рала ливаде у једном комаду звано «Баре»; граници: од истога Вид Бијелић, од југа гора ко-

муница и Гајо Матијашевић, од сјевера Јазар Бијелић, од запада Симо Ристић.

2) 3 рала ливаде у једном комаду у равнот «Бари»; граници: од истога Симо Ристић, од југа Гајо Матијашевић, од сјевера Симо Ристић, од запада Митар Кршикапа и Гајо Матијашевић, оба комада садрже 10 рала оранице или 5 коса ливаде.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписаног суда. За продају су одређени три рока и то: 30. маја, 30. јуна и 30. септембра ове год., од 8 прије до 5 сати послје подне.

На првом року непокретност се ће уступити испод процијењене вриједности, на другом хоће и више, али не испод $\frac{2}{3}$ процијењене, на трећем року уступити се понудиоцу највише цијене.

Лицитаанти дужни су положити јемство 10% од процијењене вриједности.

Позивају се сви они, који на непокретност имају реално право, као и сви они, који имају право прече купње, да пријаве потписаном суду прије почетка прве продаје.

Број 236 ех 1912. 1909—291.

У Боану, 18. маја 1912 г.

Краљ. Капетански Суд,
за капетана,
3. бр. 391, Р. 240, 1,1
вјет Сава Вујачић.

ОГЛАС

На основу наредбе Кр. Обласног Суда у Колашину, од 2. децембра 1910 год., број 3222—IV—1910—393.

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Гавра Ј. Вукића из Слатине; процијењена је перпера 460.

Продаја ће се извршити у канцеларији Капетанског суда у Краљима.

За продају одређена су три рока: 1. јуна, 1. јула и 1. новембра ове 1912 године, од 8 прије до 5 сати послје подне.

На првом року непокретност се ће уступити испод процијењене вриједности, на другом року хоће и више, али не испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности, а на трећем року уступити се понудиоцу највише цијене.

Лицитаанти су дужни положити јемство 10% од процијењене вриједности.

Позивају се сви они, који на непокретност имају какво реално право, као и они, који имају право прече купње, да се пријаве овом суду прије почетка прве продаје.

Опис непокретности:

1) Тиквића бару, у једном комаду коса $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{16}$ косачице ливаде са усађеним на истој 50 коријена дрва шљива које плод дају; граници се: од истога сјевера земљом истога и Николе Маркова Јелића, од југа и запада земљом Јована З. Вукића, која је одузета за намир трошкова због велепзаје и земљом Луке А. Вукића.

Број 733. 527—1910.

Краље, 23. маја 1912 год.

Капетански Суд,
кап. Михаило Лекић.
Р. 210, бр. 474, 1,1

Приватни огласи

Барско Друштво

АКЦИОНАРСКО АНОНИМНО ДРУШТВО
КАПИТАЛ 4.000.000 ПОТП. УЛОЖ.

Позивају се господи акционари, да изволе присуствовати Редовној Главној Скупштини, која ће се одржати у Риму на дан 28. јуна (по н. кал.) у 3 часа по подне код Друштвеног Сједиштва, via della Mercedes 9. са следећим дневним редом:

1) Подношење биланса за 1911 год.;
2) Извјештај Управног Одбора и чланова Надзорног Одбора, као и односна рјешавања;

3) Разна саопштења Управног Одбора и односна рјешавања;

4) Бирање чланова за Надзорни Одбор, за преглед рачуна за 1912 год. и одређивање награде члановима Надзорног Одбора за 1911 и 1912 год.

Акционари, који желе учествовати на сједници, морају прије дана одређеног за састанак Скупштине, положити своје акције код Талијанске Банке (Banca d' Italia) са сједиштем у Риму. У случају, да не буде присутан довољан број акционара, бити ће одређен други састанак за 3. јули 1912 год. (по нов. кал.) на истом мјесту и у исти час.

Р. 155. бр. 479, 1,1

УПРАВНИ ОДБОР.

НАРОДНОЈ ШТЕДИОНИЦИ НА ЦЕТИЊУ

потребан је један чиновник, који би могао самостално водити цијело књиговодство.

Понуде са односним документима и условима треба послати на горњу адресу. Р. 27, бр. 416, 4,5

УПРАВА.

ПРОДАЈЕМ

из слободне руке дио мог имања: «Јасенови Грн», «Глибавац», «Коложун» и гору у Подинама, а налази се у Пиперима, као и виноград са ливадоу у Дољанима.

Ко жели горње имање купити нека се пријави г. Перу Поповићу, управнику царинарнице у Подгорици.

Овим дајем на знање свим оним, који се желе користити правом прече купње. Рок посљедње пријаве одређујем 15. јула о. г.

Р. 65, бр. 480, 1,3

Перко Марковић.

Моју бријачку радњу преносим у кућу Неђељка Мандића на Балшића пазару, о чему извјештавам моје муштерије.

Цетиње.

Ђоко Т. Велимировић.

Р. 20, бр. 458, 2,3

Обућарску радњу

пренио сам у моју кућу крај куће Василије Марковића, снадбјевену најбољим материјалом под гаранцијом. Израђујем чизме од најлепшег бока од 35 до 40 перпера.

Подгорица.

Р. 29 бр. 322 8—10

Стеван Перовић.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском туге и догробне жалости, која нас поново нађе, приликом смрти нашега негласног сина, брата и синовца

† потп. Стојана Јовановића

командира чете Доњо-Јовановићске, који се послје тешко боловања пресели у вјечност 16. маја у 26. години свога живота.

Сматрамо за особиту дужност, да овим путем изјавимо нашу доживотну благодарност и најоданију захвалност Његовом Величанству Краљу Господару на Његовом високом благоизвољењу, преко дежурнога ађутанта послати нам телеграфско саучешће, са којим нам веома ублажи нашу тугу.

Доживотна благодарност Његовом Краљу. Вишачанству Престолонаследнику и Његовом Вишачанству Митрополиту, који благоизволише послати висока телеграфска саучешћа, која нас оснажише претрпјети непрежаљени губитак.

Неизмјерна благодарност г. г.: министру војном срдари Јанку Вукотићу, дивизијару Блажу Бошковићу, генералу бригадиру Митру Мартиновићу, командиру Агици Лакићу и капетану Вукалу Ђурановићу — на срданча телеграфска саучешћа.

Вјечита хвала г. г.: Саву Ђурановићу, Луки Бошковићу, Милошу Ђурановићу, Перку Бошковићу, Радоју Вушковићу, Ивану Бошковићу, Луки Вукадиновићу, Стеву Радоњићу, Милошу Балетићу и Блажу Беговићу на срданчим писменим саучешћима. Искрена хвала нашој браћи Бијелопавлићима и Доњо-Пешивићима, који на глас покојникове смрти похиташе у великим масама и покојника до вјечне куће испратити.

Особита хвала нашим пријатељима Пиперима — Глачковићима, који лично присуствоваше, те с нама жалост дијелише.

Особита захвалност младим потпоручицима Бијелопавлићским и доњо-пешивачким — покојниковим друговима, који на глас смрти младога официра Стојана, похиташе, покојника на руке носити уз војничке почасти с нашом браћом Ђурановићима и Кујављанима у вјечну кућу положише.

Велика захвалност г. поручику Милошу Спасовићу, који се при кретању опрости с покојником много дирљивим говором.

Особита захвалност г. потпоручику Јовану Бошковићу, који се са својим другом опрости јако дирљивим говором.

Неизмјерна хвала свештенику Јовану Велашевићу, који над покојником опјело изврши у присуству више свештеника.

Још по једном свима и свакоме хвала и благодарност, који на којим путем учествоваше у нашој преголемој жалости и тијем у неколико тугу ублажише.

Творило, 29. маја 1912.

Ожалошћени: отац **Перо Јовановић** свештеник; мајка **Синђа**; брат **Ђуро**; сестре: **Милуша**, **Госпава**, **Стана** и **Ружа**; стричеви: официр **Јован**, **Радован** и **Марко**; стрине: **Велика** и **Анђа** са осталом родбином. Р. 328, бр. 476, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Тужним срцем и болом у души јављамо свима нашим сродницима, пријатељима и знацима, да је нас ништа непрежаљени син, муж, брат, отац, стриц, ђевер и рођак

† Јоко Крстов Лековић

— подлегавши неизлечивој болести, — преселио се у вјечност 16. о. мј., у 47 години свога живота, посље дужег боловања.

Овим путем сматрамо за особиту дужност топло заблагодарити г. г.: бригадиру Иву Ђурановићу, Михаилу Пламенцу врш. дуж. начелника министарства правде, Луки Ђурановићу судији пензији са господом, капетану Милу Лекићу, Ђуру Ђурановићу, професору Марку Лековићу, свештенику Јовану Лековићу са господом; Милу, Луки, Лазу, Милу и Марку Лековићима службеницима и ђацима на Цетињу, Нику Маркову и Јоши Лековићу на телеграфским и писменим саучешћима и утјехама.

Догробна хвала и признање нашој браћи и пријатељима из Дупица, Сотонића, Лимана, Бошковића, Сеода Горњих и Доњих, Крњица, Вучековића, Зете, Љуботића и Улића, који на челу својих гларава у великом броју дођоше и онако много нам покојника дирљиво и братски оплакаше и спровод увеличаше са чиме су нас доживотно задужили и жалост ублажили.

Захвални остајемо господи докторима: Матановићу, Илићковићу, Пери и Марулисцу на њиховом заузимању, да покојника из чељусти смрти отргну.

Благодарни смо господи свјештеницима: Марку Пламенцу, Хаџи Пери и Вуку — Лековићима, који над покојником опјело извршише.

Искрена хвала г. Саву Никачу писару Барског капетаније, који се са покојником на гробу онако дирљивим говором опрости.

Особита хвала нашој браћи Годињанима, који за вријеме покојникове болијести даном и ноћу лебдијаху изнад његове постеље, кријепаћи га јнади на оздрављење и нудећи разних понуда, као и на дан смрти и погребне братски га ожалуше и у оноликој маси народа, — покајницима — ред одржаше, сваког дочекаше и испратеше.

У опште хвала свима, који на којим путем изразише саучешћа у нашој преголемој туги. Године, 24. маја 1912 г.

Ожалошћени: мајка **Јована**; супруга **Ивана**; браћа: **Мило** и **Марко**; синови: **Душан**, **Васо** и **Блажо**; кћер **Љубица**; синови: писар **Лазо** и **Петар**; синовица **Милица**; снахе: **Јана** и **Стана** с браћом **Лековићима**. Р. 316, бр. 475, 1,1